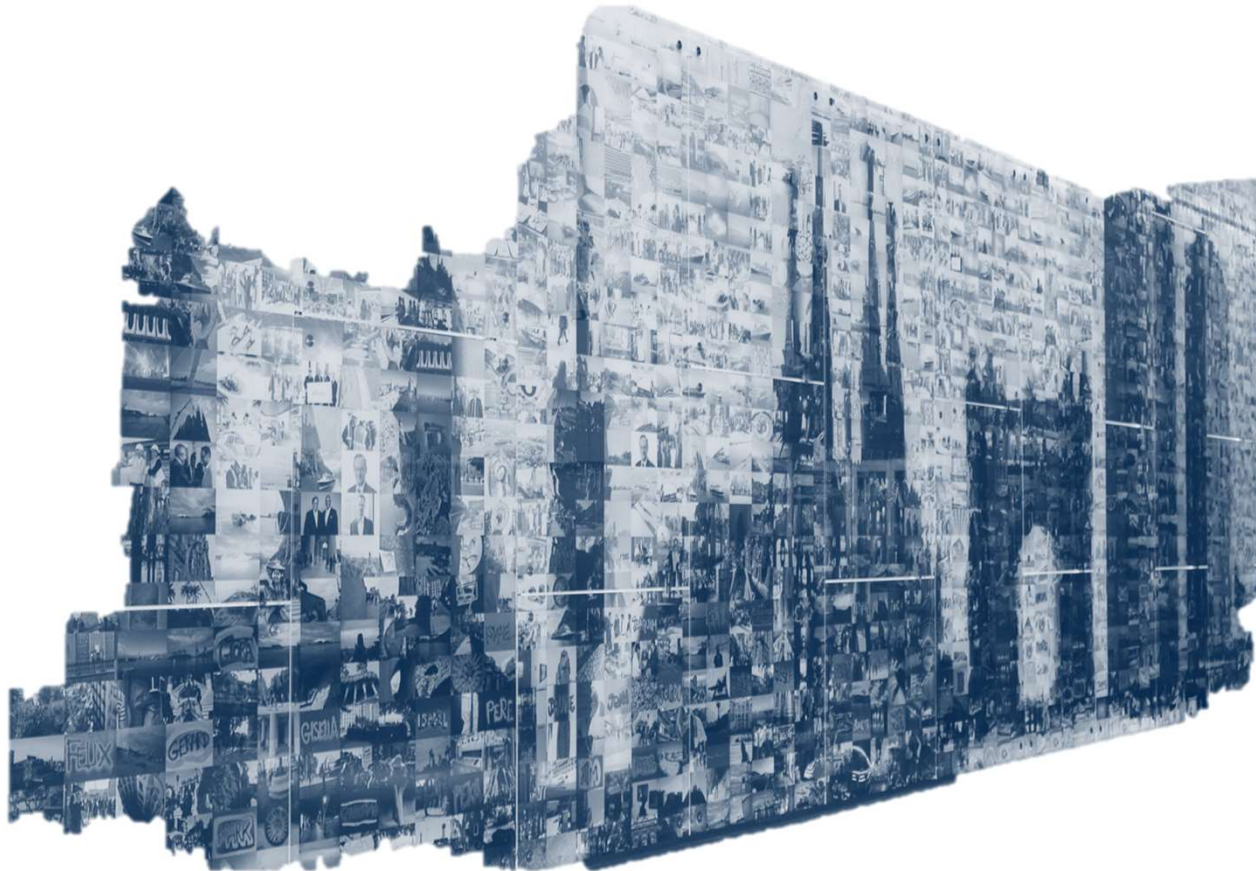

SEMINARI INCLUSIÓ SANT MARTÍ

8 de maig del 2020

edubcn.cat

Lluís Bussé – Fotògraf

Decret de l'atenció educativa a l'alumnat en el marc d'un sistema educatiu inclusiu

Octubre
2017

Una escola per a tothom, un projecte per a cadascú

El Decret té per objecte garantir que **tots els centres educatius siguin inclusius**

Tots els alumnes s'escolaritzaran en centres ordinaris

Les famílies podran sol·licitar excepcionalment l'escolarització del seu fill/a en un centre d'educació especial

Mitjançant:

l'establiment de criteris que orientin **l'organització i la gestió** dels centres

l'ordenació de mesures i suports per a l'atenció educativa i per a la continuïtat formativa de tots i cadascun dels alumnes

la **diversificació de l'oferta de serveis** dels centres d'educació especial per esdevenir, també, centres d'educació especial proveïdors de serveis i recursos

Normativa de Catalunya:

Llei d'educació
Llei de formació i qualificació professionals

Directrius europees i internacionals

Recerca i tradició pedagògica

SISTEMA EDUCATIU INCLUSIU. Novetats

CAD PASSA A SER NORMATIVA

RECORREGUT EDUCATIU DE L'ALUMNAT

MESURES I SUPORTS DE DIFERENT INTENSITAT

DISSENYAR ENTORNS D'APRENTATGE FLEXIBLES I PERSONALITZATS

Xarxes de reconeixement Què aprenem?	Xarxes estratègiques Com aprenem?	Xarxes afectives Per què aprenem?

TRANSICIONS EDUCATIVES
- GARANTIR COHERÈNCIA ENTRE LES ETAPES -

PERSONALITZACIÓ DE L'APRENTATGE

PAPER ACTIU DE LA FAMÍLIA

P.E.C
Garantia d'una atenció educativa inclusiva

ACTUACIÓ PREVENTIVA, PROACTIVA

EL CANVI DE MIRADA

Article 81 de la Llei d'educació
Els projectes educatius dels centres han de considerar els elements curriculars, metodològics i organitzatius per a la participació de tots els alumnes en els entorns escolars ordinaris, independentment de llurs condicions i capacitats.

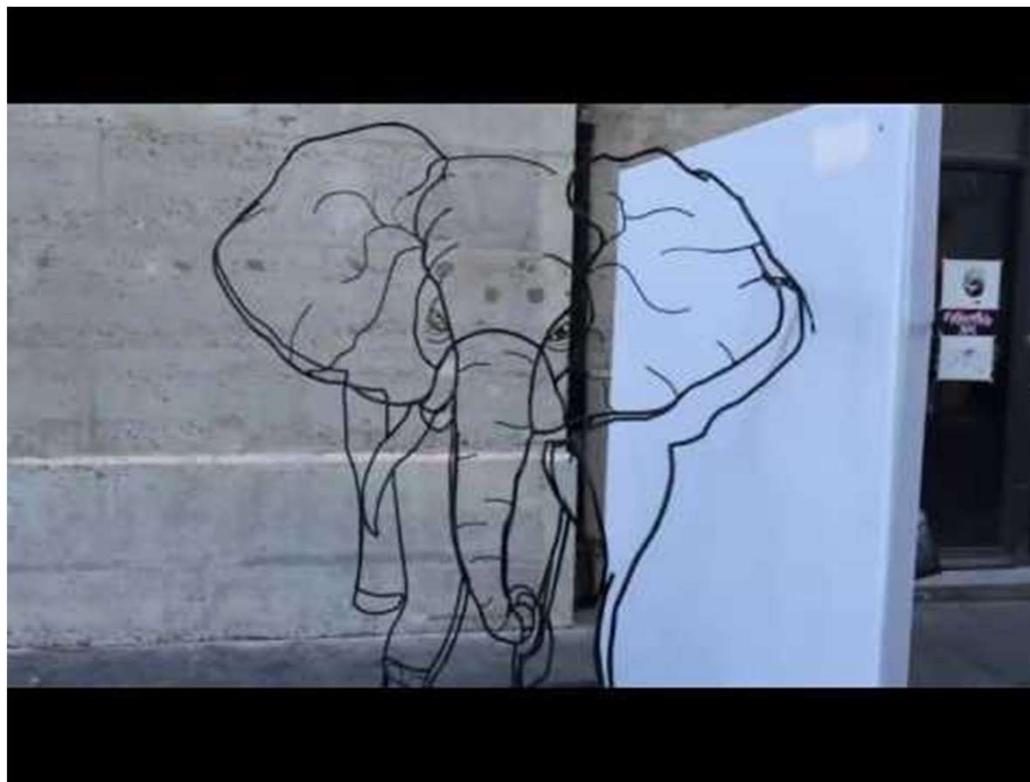
Desplaçar-se en cadira de rodes	Tenir dislèxia	Aprendre lentament
No poder llegir	Mirada centrada en el dèficit	Discapacitat auditiva
Tenir TDAH	Dificultats de comprensió del llenguatge	Tenir una autoestima baixa

Accessibilitat dels espais i de les activitats	Múltiples maneres d'accés a la informació	Instruccions amb brevetat i precisió
...	Mirada centrada en l'entorn	Ambient tranquil d'aprenentatge
Reconeixement de la persona i del seu progrés	Adequació als ritmes vitals	Moments per a l'acció i per a la reflexió

FORMADORES D'EDUCACIÓ INCLUSIVA

<https://www.youtube.com/watch?v=zSykT9vwclU>

INTEL·LIGÈNCIES MÚLTIPLES (Howard Gardner)

PLANTILLA PARA LA APLICACIÓN DE LAS INTELIGENCIAS MÚLTIPLES EN EL AULA

Cuadro resumen de las Inteligencias múltiples

LINGÜÍSTICA	LÓGICO - MATEMÁTICA	CINESTÉSICA	VISUAL	MUSICAL	INTERPERSONAL	INTRAPERSONAL	NATURALISTA
							
<p>Contar historias para...</p> <p>Llevar a cabo un debate sobre...</p> <p>Escribir un poema, mito, leyenda o artículo de periódico para...</p> <p>Hacer una presentación oral...</p> <p>Inventar slogans para...</p> <p>Grabar una cinta de cassette de...</p> <p>Crear un programa de radio sobre...</p> <p>Utilizar la tecnología para escribir...</p>	<p>Crear historias que contengan problemas lógicos para...</p> <p>Traducir... a una fórmula...</p> <p>Crear una línea temporal de ...</p> <p>Diseñar y llevar a cabo un experimento sobre...</p> <p>Inventar un juego de estrategia que...</p> <p>Hacer silogismos para demostrar...</p> <p>Crear analogías para demostrar...</p> <p>Diseñar códigos para...</p> <p>Categorizar hechos para...</p> <p>Describir pautas de simulación...</p>	<p>Hacer pequeñas simulaciones...</p> <p>Utilizar movimientos para explicar...</p> <p>Hacer la coreografía de una danza de...</p> <p>Inventar un juego de mesa o de suelo para...</p> <p>Crear puzzles que los alumnos tengan que hacer...</p> <p>Construir un...</p> <p>Hacer salidas para...</p> <p>Hacer un modelo de...</p> <p>Diseñar un producto para...</p> <p>Usar la tecnología para jugar...</p>	<p>Hacer gráficos, mapas, agrupaciones...</p> <p>Crear una exposición de diapositivas, un video o un álbum de fotos de...</p> <p>Diseñar un póster, boletín, o mural de...</p> <p>Crear obras de arte que...</p> <p>Crear anuncios para...</p> <p>Variar el tamaño y forma de...</p> <p>Crear códigos de colores para procesos de...</p> <p>Inventar un juego para demostrar...</p> <p>Ilustrar, pintar, esculpir o construir...</p> <p>Usar un retroproyector para enseñar</p> <p>Usar tecnología para dibujar</p>	<p>Hacer una presentación que incluya acompañamiento musical sobre...</p> <p>Escribir letras de canciones para...</p> <p>Cantar un rap o canción que explique...</p> <p>Indicar una pauta musical en...</p> <p>Usar la música para fomentar el aprendizaje...</p> <p>Crear un collage musical para demostrar...</p> <p>Usar la tecnología musical para...</p>	<p>Llevar a cabo una reunión para...</p> <p>Presentar problemas desde diversas perspectivas</p> <p>Participar en un grupo para...</p> <p>Llevar a cabo un proyecto de servicio a la comunidad...</p> <p>Enseñar a otra persona a...</p> <p>Planear normas o procedimientos en colaboración para...</p> <p>Dar y recibir información sobre...</p> <p>Utilizar alguna de tus capacidades, asumir un papel que realizar dentro del grupo...</p> <p>Usar la tecnología para relacionarte...</p>	<p>Describir aquellas cualidades que te ayudarán a completar con éxito...</p> <p>Crear una analogía personal para...</p> <p>Establecer y perseguir un objetivo para...</p> <p>Describir como te sientes sobre...</p> <p>Explicar tu filosofía sobre...</p> <p>Utilizar el aprendizaje individualizado para...</p> <p>Explicar tus valores personales sobre...</p> <p>Escribir un diario</p> <p>Explicar las razones para aprender...</p> <p>Realizar un proyecto de tu elección sobre...</p> <p>Recibe la opinión de otros sobre</p>	<p>Coleccionar y categoriza datos sobre...</p> <p>Escribir un diario de observaciones sobre...</p> <p>Comparar los fenómenos meteorológicos a...</p> <p>Inventar categorías para...</p> <p>Explicar cómo una planta o especie animal se parece a...</p> <p>Realizar una taxonomía de...</p> <p>Usa binóculos, microscopios, telescopios para...</p> <p>Identifica las relaciones entre...</p> <p>Cuida animales o plantas para aprender</p>

AJUSTES SI, PROMEDIO NO

https://www.youtube.com/watch?v=6NLNbB5Jhsc&has_verified=1

D
U
A

ESTABLIMENT DE CRITERIS PER A L'ORGANITZACIÓ DELS CENTRES DISSENY UNIVERSAL DE L'APRENTATGE (DUA)

Xarxes afectives	Xarxes de reconeixement	Xarxes estratègiques
El PER QUÈ de l'aprenentatge	El QUÈ de l'aprenentatge	El COM de l'aprenentatge
		
Implicació	Representació	Acció i expressió
Presentar diferents estratègies per fomentar l'interès i la motivació per l'aprenentatge, mantenir l'esforç, la persistència, l'autoregulació...	Presentar la informació de diferents maneres, oferir els continguts a través de diferents canals sensorials i de diferents mitjans.	Oferir-los oportunitats per a l'acció, la manipulació i l'experimentació i possibilitar diferents formes d'expressió.
ALUMNES MOTIVATS I AMB INICIATIVA	ALUMNES INFORMATS I AMB RECURSOS	ALUMNES AMB ESTRATÈGIES PER ASSOLIR ELS OBJECTIUS

Proporcionar múltiples formes de compromís (Per què)

Proporcionar opcions per a captar l'interès	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Implicació de l'alumnat. ❖ Aprenentatge competencial. ❖ Treballar els aspectes socioemocionals. ❖ Pautar i guiar l'aprenentatge.
Proporcionar opcions per a l'esforç i la persistència	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Objectius a curt termini amb feedback (full de ruta). ❖ Calendari en un lloc visible per planificar . ❖ Variabilitat de recursos. ❖ Propostes multinivell tenint present el grau d'exigència. ❖ Mesures organitzatives d'aula: aprenentatge col·laboratiu, cooperatiu, petit grup i parelles. ❖ Docència compartida.
Proporcionar opcions per a l'autoregulació	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Disseny de propostes de treball concretades amb objectius reals. ❖ Treball emocional (frustració, autoconcepte, assertivitat, autoregulació, etc.). ❖ Diaris metacognitius. ❖ Autoavaluació i coavaluació.

Proporcionar múltiples formes de representació (Què)

Proporcionar opcions per a la percepció

- ❖ Format.
- ❖ Volum de la veu, velocitat en la que es parla.
- ❖ Emissores de freqüència modulada.
- ❖ Acompanyar la veu amb text, imatges, gràfics, subtítols,...
- ❖ Manipular maquetes, o altres materials.

Proporcionar opcions per al llenguatge i símbols.

- ❖ Oferir alternatives a a informació textual mitjançant:
  - Diccionaris - diccionaris visuals.
  - Imatges, Pictogrames, Dibuixos
  - Vídeos.
  - Diagrames, Esquemes, Organitzadors gràfics
  - Marges i fulls estructurats.
  - Materials manipulatius.

Proporcionar opcions per a la comprensió

- ❖ Pluja de idees.
- ❖ Presentació de la informació de manera progressiva.
- ❖ Suports visuals: organitzadors gràfics, esquemes, paraules claus...
- ❖ Tècniques d'estudi: codi de colors, estratègies mnemotècniques i rutines del pensament

Proporcionar múltiples formes d'acció i expressió (Com)

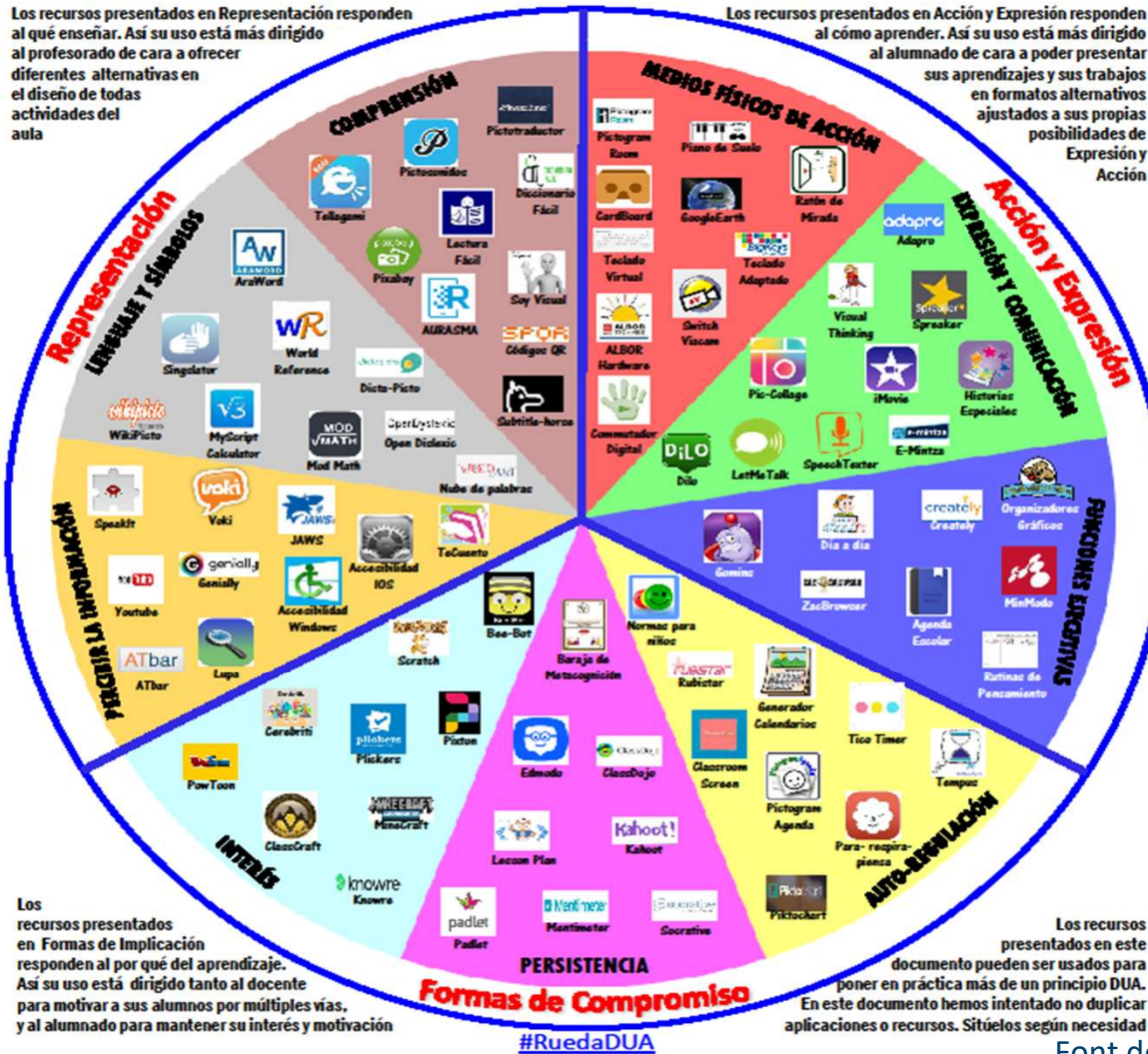
Proporcionar opcions per l'acció física.	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Manipulació física. ❖ Tecnologies accessibles per reduir barreres i com a suport ❖ Adaptació del temps.
Proporcionar opcions per l'expressió i la comunicació	<ul style="list-style-type: none"> ❖ Oferir diferents possibilitats per mostrar els coneixements. ❖ Intel·ligències múltiples. ❖ Escriure amb el corrector ortogràfic de l'ordinador. ❖ Utilitzar SAAC ❖ Utilitzar tablet, ordinador, calculadora... ❖ Propostes multinivell. ❖ Suports que es retiren gradualment: organitzador gràfic, imatges, ❖ Treball per parelles i després individual.
Proporcionar opcions per a les funcions executives.	<ul style="list-style-type: none"> ❖ En un lloc visibles: rutines, autoinstruccions, horaris, calendaris, organització diària del treball setmanal... ❖ Treball individual: agenda, llistes de verificació, ... ❖ ABJ (jocs de memòria, atenció i i planificació). ❖ Ús de gràfics per recollir la informació. ❖ Valoració d'avanços amb llistes de verificació, preguntes guiades, rúbriques, dianes d'aprenentatge, portafolis d'aprenentatge, ...

RECURSOS DIGITAIS

RUEDA DEL DISEÑO UNIVERSAL PARA EL APRENDIZAJE 2020

Los recursos presentados en Representación responden al qué enseñar. Así su uso está más dirigido al profesorado de cara a ofrecer diferentes alternativas en el diseño de todas actividades del aula

Los recursos presentados en Acción y Expresión responden al cómo aprender. Así su uso está más dirigido al alumnado de cara a poder presentar sus aprendizajes y sus trabajos en formatos alternativos ajustados a sus propias posibilidades de Expresión y Acción

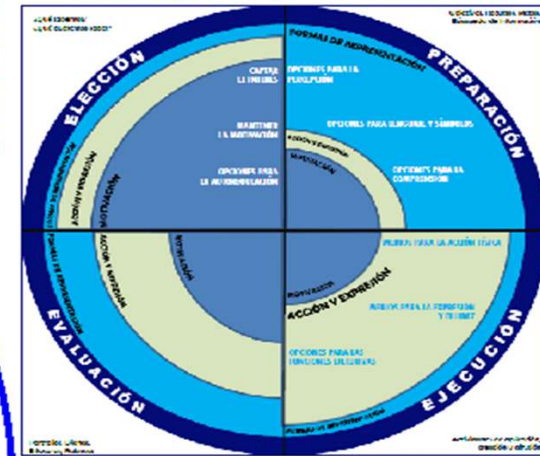
Los recursos presentados en Formas de Implicación responden al por qué del aprendizaje. Así su uso está dirigido tanto al docente para motivar a sus alumnos por múltiples vías, y al alumnado para mantener su interés y motivación

Los recursos presentados en este documento pueden ser usados para poner en práctica más de un principio DUA. En este documento hemos intentado no duplicar aplicaciones o recursos. Sitúelos según necesidad

#RuedaDUA

CANVAS PARA DISEÑAR UN ABP CON DUA

El Diseño Universal para el Aprendizaje pretende proporcionar diferentes alternativas didácticas y/o curriculares para la presencia, participación y progreso de todos los alumnos

PRINCIPIOS DEL DUA

Proporcionar múltiples formas de comprensión	Proporcionar múltiples formas de acción y expresión	Proporcionar múltiples formas de participación
<ul style="list-style-type: none"> Proporcionar opciones para leer o mirar Utilizar la diapositiva, el audio y la animación Utilizar la narración de voz y la animación Utilizar la narración de voz y la animación Utilizar la narración de voz y la animación 	<ul style="list-style-type: none"> Proporcionar diferentes opciones para escribir o hablar Utilizar el teclado, el lápiz y el ratón Utilizar el teclado, el lápiz y el ratón Utilizar el teclado, el lápiz y el ratón Utilizar el teclado, el lápiz y el ratón 	<ul style="list-style-type: none"> Proporcionar diferentes opciones para interactuar con los materiales Utilizar el acceso a Internet y la tecnología Utilizar el acceso a Internet y la tecnología Utilizar el acceso a Internet y la tecnología Utilizar el acceso a Internet y la tecnología
<ul style="list-style-type: none"> Proporcionar opciones para mantener el esfuerzo y la persistencia Desarrollar la relevancia de los roles y las tareas Utilizar los niveles de desafío y retos Utilizar la colaboración y la comunidad Utilizar la colaboración y la comunidad 	<ul style="list-style-type: none"> Proporcionar múltiples opciones para el lenguaje y los símbolos Utilizar el lenguaje y los símbolos Utilizar el lenguaje y los símbolos Utilizar el lenguaje y los símbolos Utilizar el lenguaje y los símbolos 	<ul style="list-style-type: none"> Proporcionar opciones para la expresión y hacer toda la comunicación Utilizar múltiples formas o medios de comunicación Utilizar múltiples formas o medios de comunicación Utilizar múltiples formas o medios de comunicación Utilizar múltiples formas o medios de comunicación
<ul style="list-style-type: none"> Proporcionar opciones para la autorregulación Utilizar el lenguaje y los símbolos Utilizar el lenguaje y los símbolos Utilizar el lenguaje y los símbolos Utilizar el lenguaje y los símbolos 	<ul style="list-style-type: none"> Proporcionar opciones para la comprensión Utilizar el lenguaje y los símbolos Utilizar el lenguaje y los símbolos Utilizar el lenguaje y los símbolos Utilizar el lenguaje y los símbolos 	<ul style="list-style-type: none"> Proporcionar opciones para las funciones técnicas Utilizar el lenguaje y los símbolos Utilizar el lenguaje y los símbolos Utilizar el lenguaje y los símbolos Utilizar el lenguaje y los símbolos

Font de la imatge blog d' Antonio Márquez.

https://drive.google.com/file/d/1fR6SW5lq_hd6DhGYiGVq6m-ZDo8r3PCN/view?usp=sharing

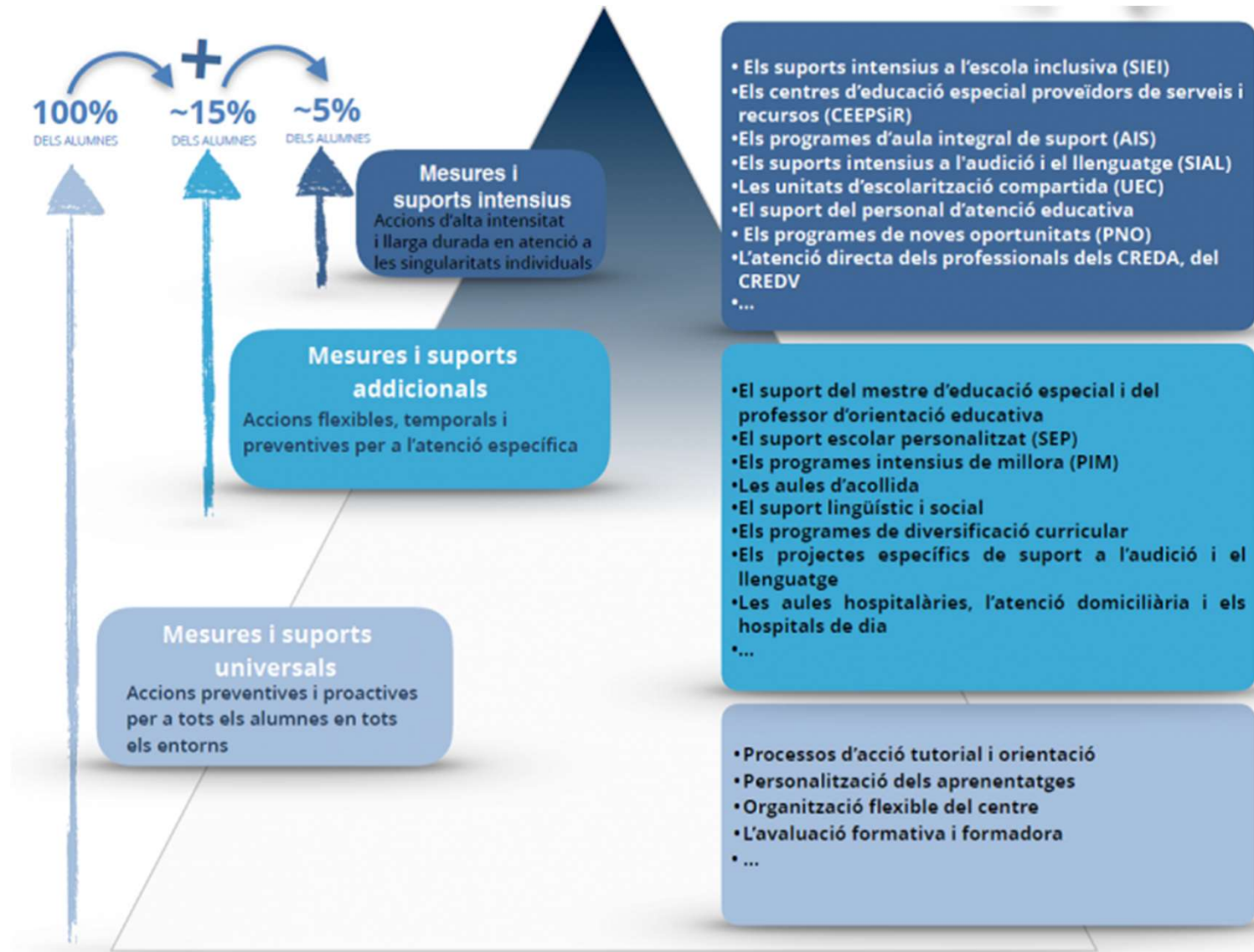
ESTABLIMENT DE CRITERIS PER A L'ORGANITZACIÓ DELS CENTRES

MESURES I SUPORTS PER A L'ATENCIÓ EDUCATIVA

MESURES I SUPORTS	QUE SÓN?	A QUI S'ADRECEN?
UNIVERSALS	<p>Accions i pràctiques, de caràcter educatiu, preventiu i proactiu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Permeten flexibilitzar el context d'aprenentatge. - Proporcionen estratègies per minimitzar les barreres d'accés. - Garanteixen l'aprenentatge significatiu, la convivència, el benestar i el compromís de tota la comunitat educativa 	A tots els alumnes
ADDITIONALS	<p>Actuacions educatives que permeten ajustar la resposta educativa de forma flexible i temporal (focalitzant la intervenció educativa en aquells aspectes del procés d'aprenentatge i desenvolupament personal que poden comprometre l'avenç personal i escolar)</p>	Als alumnes que tenen circumstàncies personals singulars o de vulnerabilitat
INTENSIVES	<p>Actuacions educatives extraordinàries a la singularitat dels alumnes amb NEE, que permeten ajustar la resposta educativa de forma transversal, amb una freqüència regular i sense límit temporal.</p>	Als alumnes amb necessitats educatives especials

MESURES I SUPORTS PER A L'ATENCIÓ EDUCATIVA

Font de la imatge: [Infollibre sobre l'escola inclusiva](#). Departament d'Ensenyament, 2016.

MESURES I SUPORTS UNIVERSALS

Personalització de l'aprenentatge

- DUA
- Treball per projectes
- Ambients/espais
- Racons de treball
- Tallers
- Treball cooperatiu
- Apadrinament entre iguals
- Capses d'aprenentatge
- Suport digital

Organització flexible del centre

- Agrupament flexible de l'alumnat
- Docència compartida
- Flexibilització horària
- Organització flexible de l'espai
- Comissions mixtes

Avaluació formativa i formadora

- Co-avaluació
- Autoavaluació
- Objectius i criteris compartits
- Rúbriques
- Eines diverses d'avaluació

Acció tutorial

- Tutorització individual
- Entrevistes/contractes
- Acció tutorial al grup
- Educació emocional
- Assemblees de classe
- Resolució de conflictes

<http://xtec.gencat.cat/web/.content/curriculum/diversitat-i-inclusio/documents/Document-ok-esborrany-MESURES-I-SUPORTS-UNIVERSALS-6-5.pdf>

UNA PRÀCTICA EDUCATIVA INCLUSIVA ...

..garanteix la participació de tots els alumnes

... és significativa i/o propera a la realitat de l'alumnat

... fomenta la col·laboració i/o la cooperació

... promou l'autonomia i la capacitat de gestionar el propi procés d'aprenentatge

...incorpora diversos nivells i suports per a desenvolupar les tasques

...potencia l'ús de diversitat de formats i llenguatges i assegura l'accessibilitat

...ofereix activitats diverses i flexibles

...incorpora la tecnologia com a part del procés d'aprenentatge

...el producte final és obert

PER FINALITZAR...

<https://www.youtube.com/watch?v=XAWyCcEXcRY>

COM FER CRÉIXER LA NOSTRA PRÀCTICA EDUCATIVA INCLUSIVA?

**Si avui ensenyem els infants
com els ensenyàvem ahir,
els robem el demà”
John Dewey (1859-1952)**

